

DATOS IDENTIFICATIVOS

Innovación e investigación didáctica

Materia	Innovación e investigación didáctica			
Código	P02G120V01504			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os continuos cambios sociais que experimenta a nosa sociedade reflíctense nos comportamentos dos cidadáns e nas dinámicas dos centros e institucións educativas, cuxo microsistema absorbe a diversidade e complexidade do macrosistema social. O Profesorado, os centros e institucións educativas enfróntanse no momento actual ao desafío de ofrecer resposta á ampla demanda educativa da sociedade contemporánea. Ante estes desafíos, o profesorado necesita e demanda recursos, formación e estratexias que lles permitan encontrar respostas útiles, realistas e eficaces para adaptarse e adaptar a educación aos novos requirimentos sociais. Entre estes recursos e estratexias encóntranse a INNOVACIÓN e a INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA. Nela tratarase fundamentalmente de como atacar no centro e aula proxectos de innovación e investigación didáctica.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12
C9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula
C16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación

C22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade
C65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
C68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Capacitarse para analizar e cuestionar as concepcións educativas emanadas da investigación así como as propostas curriculares da Administración educativa.	A2	B10	C9	D1
	A3	B12	C17	D2
	A4		C19	D3
	A5			
Promover a calidade dos contextos (aula e centro) nos que se desenvolve o proceso educativo, de modo que garanta o benestar dos alumnos.	A1	B2	C17	D1
		B10	C19	D2
		B12	C68	D6
				D8
				D9
				D15
				D16
			D22	
Participar en proxectos de investigación relacionados co ensino e a aprendizaxe, introducindo propostas de innovación encamiñadas á mellora da calidade educativa.	A1		C17	D2
	A2		C19	D3
	A3		C65	D7
	A4		C68	D8
				D9
				D15
			D16	
			D22	
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación.	A1	B2	C7	D1
	A2	B10	C9	D2
	A3		C17	D3
	A4		C19	D5
	A5		C65	D6
			C68	D7
				D8
				D9
				D15
				D16
			D18	
			D22	
Comprender a complexidade, relevancia e necesidade da avaliación como un elemento regulador e promotor da mellora do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.	A1	B2	C7	D1
	A2		C16	D2
	A3			D8
	A4			D9
	A5			D15
Desenvolver a capacidade de análise e síntese e potenciar unha actitude crítica e reflexiva ante distintos enfoques e criterios que poidan seleccionar e/ou aplicar na súa futura práctica profesional.	A1	B10	C7	D1
	A3	B12	C9	D2
	A4		C22	D3
	A5		C65	D6
			C68	D7
				D9
				D15

Desenvolver habilidades de relación interpersonal. Expor e argumentar de forma asertiva e desenvolver a capacidade de relación, comunicación e traballo en equipo, potenciando valores de cooperación e responsabilidade.	A2	B2	C9	D1
	A3	B10	C11	D2
	A4	B12	C22	D3
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D15
				D16
			D18	
			D22	

Contidos	
Tema	
BLOQUE I. INNOVACIÓN EDUCATIVA.	<p>1.- Fundamentos de la innovación educativa y didáctica</p> <p>2.- La innovación en el centro y en el aula (Diseño, estrategias y evaluación)</p> <p>3.- Factores y procesos de cambio y mejora en la escolar</p>
BLOQUE II: INVESTIGACION EDUCATIVA	<p>4.- Fundamentos de la Investigación e Educación y en la Didáctica</p> <p>5.- El diseño y la metodología de la investigación en la escuela</p> <p>5.- Difusión y transferencia de la investigación educativa</p>

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Proxectos	12	36	48
Actividades introductorias	2	0	2
Estudo de casos/análises de situacións	11	33	44
Sesión maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	A través das o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...)
Proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Actividades introductorias	Esta actividades servirán para presentarlle aos estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Estudo de casos/análises de situacións	Esta metodoloxía consistirá na análise intensiva e completa dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e, en ocasións, adestrarse nos posibles procedementos alternativos de solución.
Sesión maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas lxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios axeitados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da Innovación e Investigación Didáctica

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Titoría en grupo	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e dicir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA
Proxectos	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e dicir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA
Estudo de casos/análises de situacións	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos (innovación e investigación), o mesmo que durante a realización dos traballos; e dicir, durante o tempo que se realizaan estas actividades prestarase atención axeitada aos estudantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas a materia de INNOVACION E INVESTIGACION DIDACTICA

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Titoría en grupo	Durante a realización das tutorías en grupo aténdese ao alumnado segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa tendo en conta a cantidade dos traballos realizados ao longo das sesións eempregando os procedementos de: Observación (registros, listas de control, rúbricas, ect.)	15	A1 A2 A3 A4 A5	B10 B12	C9 C16 C17	
Proxectos	A avaliación céntrate na realización de dous proxectos : - Elaboración dun proxecto de innovación 15% - Elaboración dun proxecto de investigación 15% A calificación dos proxectos farase mediante rúbricas que se faran publicas previamente	30	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B10 B12	C7 C9 C11 C16 C17 C19 C22 C65 C68	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D15 D16 D18 D22
Estudo de casos/análises de situacións	Mediante o estudo de casos a consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias: Pola preparación: 10% Elaboración dunha recensión 5%	15	A1 A2 A3 A4 A5	B2	C11 C16 C17 C19 C22 C65 C68	D1 D2 D3 D5 D6 D8 D9 D15 D16 D18
Sesión maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso terase en conta a: - Implicación nas actividades individuais e grupais: 10% - Cantidade e calidade das aportacións: 10%	20	A1 A2 A3 A4 A5		C7 C9 C11 C17 C19	D1 D2 D3 D7 D8 D9 D15 D16 D18
Probas de resposta curta	Mediante estas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos a INNOVACIÓN E INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA: Neste tipo de exames cada pregunta curta ten unha puntuación individual, a suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B2	C7 C9 C11 C16 C17	D1 D2 D6 D7 D8 D15 D16 D18 D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cráterios para superar a materia:

- Alumnado asistente: enténdese por alumnado asistente ao que asista con regularidade a clases (como mínimo un 80%). Este deberá realizar todas as probas indicadas e será condición indispensable para superar a materia que se obteña en cada unha delas polo menos un 5.

- Alumnado non asistente: enténdese por alumnado non asistente o que non asista con regularidade a clases (falta máis dun 80%). Este deberá realizar unha única proba: un exame no que entran todos os contidos da materia. Será condición indispensable para superar a materia que se obteña polo menos un 5 neste.

Segunda convocatoria:

As competencias non adquiridas en primeira convocatoria, serán avaliadas en segunda (xullo). De non aprobar entón, non se gardarán.

Responde ás mesmas esixencias e probas realizadas na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

- Banks, M., **Los datos visuales en la investigación cualitativa**, 2010,
- Bertaux, D., **Los relatos de vida. Perspectiva etnosociológica**, 2005,
- Blaxter, L. et al., **Cómo se investiga**, 2008,
- Bolívar, A., Domingo, J. Fernández-Cruz, M., **La investigación biográfico-narrativa en educación**, 2002,
- Carbonell, J., **La aventura de innovar**, 2001,
- Casanova, J. y Pavón, F., **Nuevas herramientas para el procesamiento de datos cualitativo. Disponible en: http://www.uhu.es/agora/version01/digital/numeros/numeros_ppal.htm**, 2002,
- Contreras, J. y Pérez de Lara, N., **Investigar la experiencia educativa**, 2010,
- Corbetta, P., **Metodología y técnicas de investigación social**, 2007,
- Cortés Rodríguez, L. y Camacho Adarve, M^a. M., **¿Qué es el análisis del discurso?**, 2003,
- Díaz de Rada, Vidal, **Manual de trabajo de campo en la encuesta**, 2005,
- Escudero Escorza, T. y Correa, P., **Investigación en innovación educativa**, 2007,
- Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, 2004,
- Fullan, M., **Los nuevos significados del cambio en la educación**, 2002,
- Gairín, J. Gómez, J. A., Pérez, R. y Medina, A., **Innovación de la educación y de la docencia**, 2009,
- González García, F. J., **Innovación educativa y calidad de la docencia universitaria: proyectos de innovación educativa**, 2007,
- Imbernón, F., **La investigación educativa como herramienta de formación del profesor: reflexión y experiencias de investigación educativa**, 2002,
- Jakku-Shivonene, R. y Niemi, H. (Ed.), **Aprender de Finlandia. La apuesta por un profesorado investigador**, 2011,
- Kvale, S., **Las entrevistas en investigación cualitativa**, 2011,
- Libedinsky, M., **La innovación en la enseñanza. Diseño y documentación de experiencias en el aula**, 2001,
- Lukas, J.F. y Santiago, K., **Evaluación educativa**, 2004,
- McMillan, J.H. y Schumacher, S., **Investigación Educativa**, 2007,
- Muñoz Justicia, J., **Análisis cualitativo de datos textuales con ATLAS/ti. Disponible en: <http://antalya.uab.es/jmunoz/cuali/Atlas5.pdf> http://www.atlasti.com/productintro_es.htm**, 2005,
- Murga Menoyo, Mª Á., **Escenarios de innovación e investigación educativa**, 2005,
- Murillo, F.J. y Muñoz-Repiso, M. (Coords.), **La mejora de la escuela: un cambio de mirada**, 2002,
- Pérez Juste, R., **Evaluación de programas educativos**, 2006,
- Rosales López, C., **Didáctica: Innovación en la Enseñanza**, 2009,
- Rosales López, C., **Valores sociales e Innovación Educativa**, 2009,
- Sevillano García, M.L., **Estrategias innovadoras para una enseñanza de calidad**, 2004,
- Stake, R.E., **Evaluación comprensiva y evaluación basada en estándares**, 2006,
- Stoll, L. y Fink, D., **Para cambiar nuestras escuelas. Reunir eficacia y mejora**, 1999,
- Tejada Fernández, J., **Estrategias de innovación en la formación para el trabajo**, 2009,
- Tójar, J. C., **Investigación cualitativa: comprender y actuar**, 2006,
- Torre, S. de la, **Innovación educativa**, 1997,
- Torre, S. de la, **Cómo innovar en los centros educativos: estudio de casos**, 1998,
- Townsend, T. (Ed.), **International Handbook of School Effectiveness and Improvement**, 2007,
- Villar Angulo, L.M. y otros, **Creación de la excelencia en la Educación Secundaria**, 2009,

Otra bibliografía sobre Innovación

□ Bolívar, A. (1999). *Cómo mejorar los centros educativos*. Madrid: Síntesis.

- Fullan, M. (2002). Los nuevos significados del cambio en la educación. Barcelona: Octaedro.
- Murillo, F.J. y Muñoz-Repiso, M. (Coords.) (2002). La mejora de la escuela: un cambio de mirada. Barcelona: Octaedro.
- Stoll, L., y Fink, D. (1999) Para cambiar nuestras escuelas. Reunir eficacia y mejora. Barcelona: Octaedro
- Townsend, T. (Ed.) (2007). International Handbook of School Effectiveness and Improvement. New York: Springer.
- Hargreaves, A, Andy, Lieberman, A., Fullan, M. y Hopkins, D. (2009). Second International Handbook of Educational Change. New York: Springer.

Otra bibliografía sobre Investigación

- Bisquerra, R. (Coord.). (2004). Metodología de la investigación educativa. Madrid: La Muralla.
- Cochran-Smith, M.y Susan, L. (2002). Dentro/fuera. Enseñantes que investigan. Madrid: Akal.
- Cohen, L. y Manion, L. (2002). Métodos de investigación educativa. Madrid: La Muralla.
- Elliot, J. (1990). La investigación acción en educación. Madrid: Morata.
- Fick, U. (2004). Introducción a la investigación cualitativa. Madrid: Morata.
- Kemmis, S. y McTaggart, R. (1988). Cómo planificar la investigación-acción. Barcelona: Laertes.
- Latorre, A. (2003). La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa. Brcelona: Graó.
- Latorre, A. (2003). La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa. Barcelona: Graó.
- Lieberman, A. y Miller, L. (eds) (2003). La indagación como base de la formación del profesorado y la mejora de la educación. Barcelona: Octaedro
- McMillan, J.H. y Schumacher, S. (2005). Investigación educativa. Madrid: Pearson.
- Sandín, M.P. (2003). Investigación cualitativa en educación. Fundamentos y tradiciones. Madrid: McGraw-Hill.
- Tójar Hurtado, J.C. (2006). Investigación cualitativa. Comprender y actuar. Madrid: La Muralla.

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201
 Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101
 Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continuada a clases. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes.
  - 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, de tratamento de textos, base de datos, programa de presentacións...), do correo electrónico e Internet.
  - 3) Actitude favorable e receptiva para a aprendizaxe.
-